Střední odborná škola Luhačovice

Název oboru vzdělávání: **72-41-M/01 Informační služby**
Název ŠVP: **Specialista v oblasti knižní kultury**

Forma vzdělávání: **denní**
Platnost: **od 1. 9. 2022**
Školní rok: **2026/2027**

Témata pro ústní maturitní zkoušku – Odborné předměty

1. **Základní technické pojmy a popis knihy**
- Části knihy
- Tiráž a vydavatelské údaje
- Identifikátory (TS, ISBN, ISSN, ISMN, DOI a další)
- Tisk, obrázky, papír, formát knihy a knižní vazba

2. **Informační a paměťové instituce**
- Charakteristika, funkce a typy informačních a paměťových institucí
- Vysvětlení pojmů, typy knihoven, veřejné knihovny
- Významné knihovny v současnosti, novodobý vývoj v ČR
- Významné současné paměťové instituce u nás i v zahraničí
- Legislativní úprava (Knihovní zákon, zákon o ochraně osobních údajů, autorský zákon a zákon o svobodném přístupu k informacím)
- Definice informačního zdroje, informačního pramenu, dokumentu, jejich typy, různé možnosti přístupu k informacím (tradiční a elektronické)

3. **Systém knihoven v České republice, veřejná síť knihoven**
- Členění knihoven podle knihovního zákona,
- Vzájemná spolupráce knihoven,
- Povinné výtisky, náplň činnosti, architektura knihoven
- Role knihoven v informačním prostředí
- Knihovna a její funkce ve společnosti

4. **Management a řízení organizace, struktura organizace**
- Definice managementu, manažerská pyramida, osobnost manažera
- Funkce managementu (plánování, organizování, vedení, kontrolování)
- Metody práce s lidmi, motivace, hodnocení, odměňování
- Organizační struktura a její členění
- SWOT analýza (obecná charakteristika)

5. **Základy propagace**
- Marketingové komunikační aktivity
- Propagace ve firmách, organizacích a institucích
- Cíle propagace v paměťových institucích
- Charakteristika propagace, znaky určující cílovou skupinu

6. Dějiny knižní kultury

- Písmo a knižní kultura starověku (předchůdci písma, vynález písma)
- Kniha evropského středověku (kodexy, písmo, ilustrace)
- Tištěná kniha v Evropě i ve světě (vynález knihtisku)
- Knižní kultura (od renesance po klasicismus)
- Technický pokrok v 19. století
- Knižní kultura ve 20. století
- Knižní kultura ve 21. století

7. Dějiny knihtisku, tiskové a grafické techniky

- Gutenberg a jeho nástupci, inkunábule, iniciála apod.
- Vývoj knihtisku v českých zemích
- Tisk z výšky, tisk z hloubky, tisk z plochy, konkrétní techniky
- Současné techniky tisku

8. Tištěné informační zdroje

- Dokument – definice pojmu, kniha, periodika, speciální dokumenty, obrazové dokumenty, technický popis, bibliografický popis, mezinárodní číslování
- Redukované texty, anotace, abstrakt, referát, bibliografie
- Referátové časopisy, jejich užití a význam
- Bibliografická informace, bibliografický popis, bibliografický údaj, význam bibliografických soupisů pro dnešek, současná podoba bibliografie
- Manuscriptorium, Mollova mapová sbírka apod.

9. Elektronické informační zdroje

- Definice, typy, formy přístupu (příklady, licence, Open Access, metadata)
- Oborové informační zdroje – pro společenské vědy, umění, přírodní vědy a lékařství, technické obory a zemědělství
- Internet jako informační zdroj
- Digitální knihovny a depozitáře, webové archivy, správa EIZ
- Wikipedie jako zdroj informací

10. Akvizice a evidence dokumentového fondu

- Druhy doplňování fondu, způsoby získávání dokumentů, příjem a vstupní zpracování dokumentů, evidence dokumentů
- Signování a stavění dokumentového fondu
- Definice a popis identifikačního záznamu dokumentu
- Systém a funkce katalogů knihovny

11. Pořádání informací

- Systematické a předmětové pořádání informací
- Přirozené, formalizované, normalizované a umělé jazyky
- Selekční jazyky, MDT
- Ochrana, revize a vyřazování dokumentového fondu
- Zásady fyzické ochrany a konzervace knihovních fondů

12. Typy informačních služeb, rešerše

- Bibliograficko-informační, referenční služby, standardní služby, ostatní služby
- Placené a neplacené služby
- Vývojové trendy
- Druhy a typy rešerší, jejich úprava, rešeršní strategie
- Booleovské operátory a proximitní operátory
- Rešeršní systémy a rešeršní pracovník
- MVS, MMVS

13. Práce s uživatelem

- Klasifikace uživatelských skupin
- Podpora čtenářství, dětský čtenář, YA čtenář, čtenářské kluby
- Práce s uživatelem (kategorizace a její kritéria)
- Akce pro podporu čtenářství, vzdělávací akce, akce pro veřejnost
- Projekty v ČR (mediální, informační a digitální vzdělávání)

14. Automatizované informační systémy

- Význam použití AIS v informační instituci, modulový systém, konkrétní systémy používané v knihovnách a institucích
- Srovnání provozu s AIS a bez něj, současné trendy v AIS
- Katalogy knihoven a souborný katalog

15. Informační etika

- Obecné pojetí etiky
- Informační etika, citační etika, etika uživatele, zprostředkovatele
- Autorský zákon
- Jak správně citovat, platné normy a související zákony, forma a způsob odkazování v odborných pracích
- Související etické kodexy
- GDPR

16. Sdělení jako prostředek komunikace

- Komunikační model (Shannon-Weaverův model jako základní příklad teorie komunikace, Lasswellův model komunikace)
- Multimédia jako prostředek komunikace, internet
- Sociální komunikace, verbální a neverbální komunikace, řeč těla, nároky na prostor, pachy a vůně, psychologické působení barev, komunikační blokády a jejich odstraňování
- Komunikační proces a jeho prvky, komunikace s uživateli

17. Charakteristika médií

- Jednotlivé epochy a vývojové etapy komunikace
- Analogová versus digitální média (definice, podstata)
- Rada pro televizní a rozhlasové vysílání, rozdíl mezi veřejnoprávním a komerčním vysíláním, legislativa
- Vybraná média jako nástroj propagandy
- Horká a chladná média, jednosměrná a obousměrná média

18. První přenosy analogového signálu
- Optický, elektrický a bezdrátový telegraf
- Historie zaznamenávání zvuku (fonograf, gramofon, kazety, kompaktní disky)
- Historie záznamu fotografie
- Historie rozhlasu a jeho význam v komunikaci
- Historie filmu, a televizního vysílání

19. Nová média a technologie
- Historie internetu a jeho předchůdců (Arpanet, Milnet)
- Vznik prvních sociálních sítí
- Cloudové možnosti a jejich výhody a nevýhody
- Umělá inteligence (slabá a silná, modely umělé inteligence, prompty)
- Virtuální realita, 3D tisk
- Distribuce a ochrana digitálního obsahu a legislativa

20. Mediální gramotnost a kritické myšlení
- Hoax, charakteristické znaky hoaxu, slavné hoaxy
- Mediální manipaluce, konspirační teorie
- Argumentační fauly, typologie argumentačních faulů
- Propaganda, cenzura
- Slogany, cejchy, Click-bait
- Nástroje a metody ověřování informací

21. Knižní trh
- Obecná charakteristika
- Knižní trh a stát
- Závislost knižního trhu na jeho velikosti
- Struktura a dynamika knižního trhu
- Sociologie knižního prodeje

22. Český knižní trh
- Produkce českých knih
- Periodika
- Nakladatelé, knihkupectví, distribuce,
- E-knihy - formáty, zabezpečení, legislativa,
- Audioknihy

23. Nakladatelství a vydavatelství
- Základní definice pojmů
- Provoz, organizace a strategie
- Informační systém
- Personální složení

24. Nakladatelská a vydavatelská činnost

- Definice informace, získávání informačních pramenů
- Vydavatelská a nakladatelská činnost, bibliografie, ediční plány, periodika o knihách
- Organizační struktura nakladatelství
- Edice, tisk, propagace

25. Specifika knižního obchodu

- Členění obchodu (velkoobchod, maloobchod)
- Typy prodejen (popis exteriéru a interiéru)
- Internetový prodej (výhody, nevýhody, podmínky, specifika prodeje)
- Moderní trendy v oblasti knižního obchodu

Schváleno předmětovou komisí dne 26. 8. 2026

…….. …….

Mgr. Šárka Klimková
vedoucí PK

Ing. Jana Šuráňová
ředitelka školy